

Игизбаева Л.
Көркем мәтіндегі кейіпкер тілі

Лингвистикалық стилистиканың негізгі зерттеу саласының бірі – кейіпкер тілі. Көркем мәтінді, оның ішінде кейіпкер тілін жүйелі қарастыру әдебиеттану, лингвистика, өнер семиотикасы тағы басқа ғылым салаларының зерттеу нысанына айналып отыр. Өйткені стильді тіл білімінің де, әдебиеттанудың да объектісі етудің негізі жоқ емес. Стилистикалық талдау нысаны болып табылатын сөз, сөз тіркесі, сөйлем, мәтін тілдік компоненттер болуымен қатар, көркем шығарманың пішіндік көрсеткіштері екендігі анық.

Көркем мәтіндегі кейіпкер тілін талдауда диалог, монолог, полилогтердің қызметі айырықша. Мақалада көркем мәтіндегі кейіпкер тілі, монолог, диалог, полилогтарды пайдаланудағы суреткерлік шеберлік мәселесі сөз болады.

Түйін сөздер: стилистика, көркем шығарма, монолог, диалог, кейіпкер тілі.

Igizbaeva L.
A language of personage is in artistic tekst

The main structure of investigation in linguistically stylistics is the hero's language. Literary text, especially to revue systematically the hero's language is the main point of investigation such as in literature, linguistics, and artistic semiotics. The style is the main object of linguistics and literature. The object of stylistic analyses is not only the word, collocation, sentence and the text, it is also a piece of art.

The role of dialogue, monologue and polylogs is very important in analyzing the hero's language in the text. The article deals with the artistic skills of using the hero's language, dialogue, monologue and polylogs.

Key words: stilistika, artistic invent, monologue, dialogue, Language of personage.

Игизбаева Л.
Язык персонажа в художественном тексте

В данной статье основным исследованием в области лингвистической стилистики является речь персонажа. Объектами исследования литературоведения, лингвистики, художественной семиотики и других научных сфер становится художественный текст и конкретное изучение речи персонажа. Так как стилистическая речь не говорит об уровне образования литературоведения, богатстве языка, словарном богатстве.

При анализе речи персонажа, значима роль диалогов, монологов, полилогов.

Творческое мастерство автора выражается в искусном использовании в речи персонажей монологов, диалогов, полилогов.

Ключевые слова: стилистика, художественное произведение, монолог, диалог, язык персонажа.

КӨРКЕМ МӘТІНДЕГІ КЕЙІПКЕР ТІЛІ

Лингвистикалық стилистиканың негізгі зерттеу саласының бірі – кейіпкер тілі. Дей тұрғанмен, көркем шығарма тілін, соның ішінде кейіпкер тілін зерттеу – әдебиеттану ғылымы мен лингвистиканы байланыстыратын ғылым саласы, аралық пән. Өйткені әдеби көркем туынды тілдік материалдардың және сол арқылы көрінетін идеяның біртұтас бірлігі. Осы ретте: «Көркем мәтінді жүйелі қарастыруға деген ықылас, өскелең талап бүгінгі күні мынадай төрт іргелі ғылыми салаға тиесілі екен: әдебиеттану, лингвистика, өнер семиотикасы, аударматану», - деген пікірдің құндылығын да айта кетуіміз керек [1.20]. Шынында стильді тіл білімінің де, әдебиеттанудың да объектісі етудің негізі жоқ емес. Себебі, стилистикалық талдау нысаны болып табылатын сөз, сөз тіркесі, сөйлем, мәтін тілдік компоненттер болуымен қатар, көркем шығарманың пішіндік көрсеткіштері [2.11].

Көркем шығарма тілін алғаш зерттеген орыс ғалымдары В.В. Виноградов, В.Винокур, Л.В. Щерба, М.Н. Кожина, А.Н. Гвоздев, Р.А. Будагов, А.И. Ефимов т.б тіл білімінде көркем шығарма стилистикасына байланысты пайымды пікірлер айтты. Кейінгі жылдары қазақ тіл білімі де біршама еңбектермен толықты. Р.Сыздық, Е. Жанпейісов, М. Серғалиев, Х. Кәрім, Б.Шалабай т.б. ғалымдардың көркем әдебиет тіліне байланысты зерттеулерінде әдеби шығарма өнер туындысы ретінде ғана емес, тіл білімінің нысаны ретінде қарастырылды.

Академик В.Виноградов лингвистикада жалпы тілдік стилистика, ауызекі сөйлеу стилистикасы және көркем әдебиет стилистикасы сияқты үш бағытты ұсынады. Осы үш саланың ішінде көркем әдебиет стилистикасы ғылымдағы жас сала болып есептеледі. Көркем әдебиет стилистикасы әдебиеттану, лингвистика салаларының ортақ проблемасы болғандықтан оның ауқымы да кең. Кез келген суреткердің әдебиетте өзіндік қолтаңбасы, өрнегі, сөз қолдану тәсілі мен мәнері бар. Сөз сыры оның эстетикалық қызметіне байланысты. Жазушы шеберлігі, сөз қолдану тәсілі оның даралық сипаты мен таланты тілдің осы қызметінің, яғни эстетикалық талғамының нәтижесі. А.Байтұрсынұлының: «Әр ақын, әр жазушы сөздің басын өзгеше құрастырып, өз оңтайымен тізеді, өз білуінше пікірлейді. Сондықтан әрқайсысының лұғатында өзіндік айырымы, өзін-

дік белгісі болады. Сол сияқты сөз өнерпаздарының да шығарған сөздерін оқып, лұғатынша үйір болғаннан кейін, оның бұрын оқылмаған, аты қойылмаған сөздерін де айтпай тануға болады. Сөздің өзін танытатын белгі – тіл, яғни лұғат белгісі болады», – [3.141-142] деген пікірі әр суреткердің өзіндік қолтаңбасының, стилінің болатындығын меңзейді.

Көркем шығарма жаны – образ. Яғни, әдеби кейіпкер. Ал кейіпкер психологиясын ашуда кейіпкер тілінің алатын орны ерекше. Көркем мәтінді металингвистикалық тұрғыдан зерттеудің мақсаты – мәтіннің мазмұнын лингвистикалық белгілер арқылы қарастыру. Мәтін тілдің негізгі өлшемі болғандықтан оны антропологиялық, функционалдық, когнитивтік, психологиялық парадигмалар тұрғысынан қарастырудың өзектілігі жоғары. Мәтіндегі кейіпкер тілінің психикалық құбылыстармен, автордың ойлау жүйесімен, әлеуметтік ортамен, мәдени көзқарастармен, тіптен ұлттық ділмен байланыста болатындығы лингвистикалық зерттеудің көтерер жүгін салмақтандырып отырғандығы белгілі.

Көркем мәтіндегі кейіпкер тілін талдауда диалог, монолог, полилогтердің қызметі айырықша. Әсіресе, диалогтің табиғаты ерекше. Диалог арқылы шығарманың идеясы мен кейіпкер бейнесі көрінеді. Көркем шығармадағы диалогтың қызметі екі адамның сөйлесуімен ғана шектелмейді. Шын мәнінде кейіпкер характерін жасау, оның ішкі иірімдерін ашу, шығарма оқиғасын дамыту мен идеясын көрсету де диалогке тән қасиет. Сондықтан да диалогтың лексикалық құрамымен қатар, синтаксистік құрамына да назар аударылуы тиіс. Жай сөйлемдердің, сұраулы, бұйрықты, лепті сөйлемдердің мағыналық қызметіне қарай кейіпкер тілінің ерекшеліктері сараланады.

Диалог парадигмасы – қазіргі ғылымда неғұрлым мәнді бағыттардың бірі. Психологиялық механизмдердің диалогты интерпретациясы М.М. Бахтиннің «сананың кез келген өзара әрекетін диалог деп түсіну қажет» деген идеясынан туындады: «Өмір сүру дегеніміз, бұл диалогқа қатысу, яғни сұрау, алу, жауап беру, келісу т.б. Бұл диалогқа адам өмір бойы – көзімен, ернімен, қолымен, жолымен, рухымен, барлық тәнімен, әрекетімен – мәңгі қатысады». М.М. Бахтиннің айтуынша, шығарманың сөзін қарым-қатынас өнімі деп түсінуге болады (сана диалогы), мәдениет «кез келген түйісу «әңгімелесуді сұрап алу» болып табылады. Мұндай мағынада кез келген философиялық, әдеби сөздерді диалог деп есептеуге болады. Диалог көркем шығарма-

дағы монолог ұғымына қарама-қарсы мағынада болғанымен әрдайым бірге айтылуымен ерекшеленеді.

Кейіпкер сомдаудағы жазушының диалог қолдану және портрет жасау шеберлігі тілдік және стильдік тұрғыдан талданды, жазушы шығармаларындағы диалогтың түрлері мен портретті стилистикалық сипаты анықталды. Ғалымдардың зерттеулерінде диалогтың типологиясына және оның жіктелуіне қатысты пікірлер диалогтың грамматикалық табиғаты қарастырылды. Тілдік қатынаста диалогтық қарым-қатынастың екі деңгейде өтетіні көрсетіледі. Тілдік қатынаста диалогтық қарым-қатынастың екі деңгейде өтетіні көрсетіледі: оқиғалы (акпараттық) және іскерлік (конвенционалды). Алғашқысы қарым-қатынастың барлық және кез келген саласында бола береді: тұрмыстық, ресми, кәсіби т.б. Оған тән басты ерекшелік: қарым-қатынас пәні белгілі, қарсыластардың бірін-бірі қабылдауына қарай сөйлеу тактикасы қолданылады; қарым-қатынаста ынтымақтастық пен серіктестік бар; тұлғаның өзін-өзі танытуы жүзеге асады. Іскерлік деңгейіндегі диалогтық қатынаста қатысушылардың әлеуметтік рөлі ерекше қызмет атқарады. Оған тән ерекшеліктер: қарым-қатынас пәнінің болуы әрдайым талап етілмейді; қарсыластардың бірін-бірі қабылдауына қарай сөйлеу тактикасы қолданылады; ынтымақтастық пен серіктестік қатынас олардың әлеуметтік рөлдеріне қарай жүзеге асады; қатысушылар әлеуметтік рөлдеріне қарай өзін-өзі танытады. Диалогтың мақсаты мен міндеттеріне қарай диалогтық қатынастың тұрмыстық, іскерлік әңгіме, сұхбаттасу, сұхбат, келіссөздер деген түрлері анықталады.

Г. Сәрсекке кейіпкер мінездемесіне қатысты тілдік тәсілдер «көркем шығарма тілі» деген ауқымды зерттеуде қамтылған, диалогтың үш құрамдас бөліктен тұратын синтаксистік күрделі құрылым болу ерекшелігін, диалогтың және портреттің лексикалық құрамы, түрлері, олардың көркем шығармада қолданылу ерекшеліктерін анықтаудағы контекст қызметін тілдік деректермен дәлелдеген дәйектемесіне сүйеніп: диалогтық кіріспе, диалог, авторлық кірікпе қарастырылды. Ғалымдардың зерттеулерінде диалогтың типологиясына және оның жіктелуіне қатысты нақты орныққан пікір жоқ. Диалог түрлерінің саны да әр ғалымда әр түрлі көрсетіліп жүр. Орыс тіл біліміндегі бұл мәселені зерттеген А.В.Чичерин, А.К.Соловьева, Е.М.Галкин – Федорук, К.Мегаева т.б. ғалымдар диалогтың диалог – қайшылық, диалог – жинақтау, диалог

– айтыс, диалог – дау, диалог – түсінісу, диалог – үндестік немесе қоштау, диалог – тергеу, сыршыл диалог, ғашықтық диалогы, жекпе-жек диалог, аралас диалог деген көптеген түрлерін көрсетеді. Диалогтың бұл түрлерін анықтауда ғалымдар мәтіннің формалық емес, мазмұндық ұйымдасуын негізге алады. Г.С.Иманғалиева аталған диалог түрлерін жинақтай келе, негізгі деп таныған 15 түрін (жоғарыдағыларға қосымша диалог-сәлемдесу, диалог-қоштасу, диалог-ойтүрткі, диалог-ұсыныс, диалог-өтініш, диалог-ойталқы, хабарлама диалог деген түрлерді қосады) ақпараттық, прагматикалық, модальдық диалог деген үш топқа жіктейді. Қ.Ысқақов шығармалары диалогқа бай болып келеді және олардың барлығы кейіпкер тілін сөйлету арқылы даралау мақсатында жұмсалған. Бұларға қосымша қаламгердің қолынан шыққан *диалог-арыздасу*, *диалог-танысу*, *рефлексиялық диалог*, *қалжың диалог*, *мысқыл диалог* сияқты түрлері оның өзіне тән авторлық баяндау тілін дәл танытады.

Монолог – тыңдаушы тікелей қабылдайтын бір адамның сөйлеуі немесе бір адамның ойы. Монологтың өзіне тән лексикалық бірліктерді тыңдауы мен сөйлемдердің синтаксистік құрылымы болады. Монологтың сипаттау, баяндау, сендіру, әңгімелеу сияқты функционалдық-коммуникативтік ерекшеліктері бар. Көркем прозадағы ішкі монолог адам психологиясының ішкі иірімдері мен ойлау жүйесін, кейіпкердің сана-сезіміндегі өзгерістерді ашудың ең бірінші тәсілі. Ішкі монолог пен ой ағысы тәсілдерінің көркемдік қызметі сөз жоқ тың тақырып. М.Әуезовтің «... Орыс жазушыларында анық сүйенетінім: Толстой, Достоевский. Адам жаны соларша қойма ақтарғандай ақтармаған соң, жазушылықтың мәні де жоқ. Прозаға психология араласпаса өзгенің бәрі сылдыр су, жабайының тақ-тақ жолы» [4.129], – деуі де осыдан болса керек.

Көркем шығарма стилистикасын зерттеуші ғалым В.Е.Хализев осындай шебер құрылған әдеби тәсіл туралы: «Кейіпкер монологтарында (әсіресе ішкі монологтарда), ортақ төл сөздерде лирикалық медитацияларда интеллект қызметімен байланысы жоқ және «ақыл-ес бақылауынан тыс көңіл-күй әуендері қамтыла түседі. Айтылар ойлар адамның сол сәттегі толғанысынан көшірме емес, сөзсіз, пікірсіз жан қозғалыстарының шартты өрнегі ретінде көрінеді-дейді [5.105].

Қазақ прозасында өзіндік өрнек танытқан суреткердің бірі – Дүкенбай Досжанов. Өзінің шығармашылық ғұмырында 11 роман, 22 хикаят, 100-ден астам әңгіме жазған Д.Досжанов

қазақ прозасының өркендеуіне өлшеусіз үлес қосқан суреткерлердің бірі. Жазушының 2011 жылы «Өлке» баспасынан жарық көрген «Іңкәр өмір» романы оның сүбелі туындыларының бірі саналады. Жанрлық жағынан дәстүрлі қазақ романдарынан өзгеше шығарманың тілі шұрайлы, көркем. Кейіпкер психологиясын ашуда жазушы қолданған әдеби тәсілдердің бірі – ішкі монолог.

Көркем шығармада ішкі монологты ой арқылы беру көп кездесетін тәсіл. Д.Досжанов та өз кейіпкерін ойлап отырып, оның өткен өмірін есіне салады. Осы тәсіл арқылы бізді алғаш кейіпкер өмірімен, оның жан дүниесімен таныстырады: «...Шешем Қыздығой 1922 жылы туған, қарапайым отбасының ұйытқысы секілді. Емісеміс есімде, менің алдымда өзімнен бес жас үлкен Оразәлі есімді ағам бар, сосын 1944 жылы дүниеге мен келіппін. Екі жылдан кейін, яғни 1946 жылы шешем бала үстінде қайтыс болды. «Әкесі жоқ – мас жетім, шешесі жоқ – тас жетім» деп бекер айтпаған. Тас жетімнің қалай болатынын бүкіл болмыс, қиял, тіршілік, сана-сезімім арқылы түгел өткердім. Апыл-тапыл жүре бастағаннан өз күнімді өзім көруге бейімделдім. Еркелеу, еркінсу дегенді білмеймін.

Үлкендер кеудемнен нұқығандай қылып «кет әрі» демесе, ала көзімен ата қарамаса, кейімесе, жекімесе, жұмсамаса ғой деп армандайтынмын. Анам өлген соң көп ұзамай табалдарығымыздан аттаған Қырғауыл есімді өгей шешем тым қатал, қытымыр жан болды. Өзіме мінезін көрсетті. Ызғарын төкті... [6.15]. Бұл бас кейіпкер Оразгелдінің ойға шомып, өткен күндерді көз алдынан елестететін сәті.

Ой, ішкі ой – жалғыздықтың таптырмас серігі. Автор кейіпкерін өз ойымен өзін жеке қалдырады. Өзімен-өзін сөйлету арқылы балалық кездің сүреңсіз өмірін елестетеді. Сол арқылы оқырманға өз кейіпкерін таныстырады. Оның қадір-қасиетін, үміт-ынтасын, іс-әрекетін, өмірлік ұстанымын, күрескерлік болмысын, өмірге деген сүйіспеншілігін сан-сезімім мен ой-арманы арқылы оқырман назарына ұсынады. Суреткер өмірдің бұралаң жолындағы адам психологиясын, толқуын, тебіренісін сананың үздіксіз күресін, сезім күйін нәзік шеберлікпен суреттейді. Кейіпкердің аузына сөз сала отырып, образ табиғатын, олардың ой-толғаныстары мен құпия сырларын ашу мақсатында ішкі монологке жүгінеді. Ендеше, «Жазушының өзінің суреткерлік шеберлігін кейіпкердің жан дүниесін ашу барысында қолданылған кейіпкер ойлауы, оның өмірге, қоғамға деген көзқарасы арқылы танытуы», – [7.70] құптарлық. Көркем шығар-

ма стилистикасын зерттеуші ғалым В.Е.Хализев осындай шебер құрылған әдеби тәсіл туралы: «Кейіпкер монологтарында (әсіресе ішкі монологтарда), ортақ төл сөздерде лирикалық медитацияларда интеллект қызметімен байланысы жоқ және «ақыл-ес бақылауынан тыс көңіл-күй әуендері қамтыла түседі. Айтылар ойлар адамның сол сәттегі толғанысынан көшірме емес, сөзсіз, пікірсіз жан қозғалыстарының шартты өрнегі ретінде көрінеді-дейді [5.105].

Түс – біздің көркем әдебиетімізде күні кеше ғана көркемдік тәсіл болып қалыптаспағаны белгілі. Оның түп-тамыры тереңде, сонау халық болып қалыптасып, ой-мұңы, ән-жыры дүниеге келген ықылым заманнан бастап жырлар мен лиро-эпостық жырларда әдеби тәсіл ретінде қолданылып келген. Қазақ халқында өзінің болмыс-бітіміне байланысты түс жоруды дәстүрлі түрде қалыптасқан және әдеби жанрдың кез-келгенінде кездеседі де. Өйткені адам бар жерде саналы және еркіннен тыс болатын психологиялық құбылыстардың болуы заңды нәрсе. Ал, түс адамның шындықты санамен бейнелеуіне тікелей қатыспайтын психикалық құбылыс.

Кейіпкер тіліндегі лексикалық элементтер: диалектизмдер, қаратпа және одағай сөздер, қарапайым және жарго сөздер мен варваризмдердің қолданылуына талдау барысында үлкен мән беріледі. Бұл жөнінде Р.Сыздық: «Дөрекі, қарапайым элементтер, бөгде тілдік сөздер, әсіресе макоронизмдер кейіпкердің мінез-құлқын, алған білім-тәрбиесін, білім, мәдениет дәрежесін көрсету үшін келтіріліп, оның образын жасауға көмектеседі. Бұл – стильдік тәсіл. Тәсілдің дұрыс қолданылуы жазушының сөз құдіретін тану шеберлігіне алып барады» – дейді [8]. Сондай-ақ шығармадағы кейіпкерлер бейнесін жан-жақты суреттеуде әлеуметтік тілдік құбылыстың қатысы бар. Бұл қазақ тіл білімінде соңғы кезде ғана айтыла бастады. Тілдік ортада әлеуметтік тілдік бөліністің болуы факт. Ендеше мұндай жағдайлар әдеби тілде өз ізін қалдыратынын көркем шығармада кейіпкерлер тілін талдауда кездесетін және бар, бола беретін құбылыс екенін мойындауға тура келеді.

Полилог – шығармада оқиғаға қатысушы бір топ адамның образын жасайтын, яғни топты танытатын құрал. Мұнда автор ситуацияны баяндау кезінде бірнеше адамдардың қатысқан сөздерін береді. Сол арқылы әр кейіпкердің өзіндік бейнесін толықтырып нақтылай түседі.

Көркем шығарманы талдауда кейіпкерге қатысты айтылып, қатар жүретін тағы бір термин

бар. Ол – көркем шығарманың құрамдас бөлігі ретінде қарастырылатын портрет. Портреттің мазмұндық және формалық түрлері, яғни көлемі шағын және көлемдісі болады. Талдау барысында портреттің сөздік құрамын қарастырудың да маңызы бар. Өйткені кейіпкер туралы жан-жақты мәлімет тілдік құралдардың сұрыпталуы мен қолданылуына қарай анықталады. Автордың портрет жасаудағы ерекшелігі кейіпкерді суреттеуде адамға қатысты қандай ерекшеліктерді қамтығанынан байқалады. Мәтіндегі портретте, автор әдетте адамның денесі мен оның мүшелерін, киген киімін, бет өзгерісі мен деене қимылын, тұрған тұрысын сөз етеді. Бұлар портрет компоненттері деп аталады. Әрбір компонентті суреттейтін, сипаттайтын сөздер іріктеледі. Ол сөздер адамның бүкіл сырт тұрпатынан бастап, ішкі сезім, жай-күйлеріне дейін сипаттап шығады. Т.Смағұлова «адамның сыртқы тұрпатын, яғни дене мүшелерін суреттеуде дене мүшелерінің атаулары, яғни соматикалық (грек сөзі – дене) атаулар (соматема) сипаттаса, ал киген киімін вестиялды (латынша – киім-кешек) сөздер (вестема) суреттейді. Қимыл-қозғалысын кинетикалық (грек сөзі – қозғалыс) сөздер (кинетема) тобы суреттейді» дейді [9.72]. Сонымен, портрет – көркем шығарманың тұрақты құрамдас бөліктерінің бірі ретінде кейіпкердің кескін-келбетін, жүріс-тұрысын, киім киісін суреттеу арқылы толыққанды бейне, кейіпкер мінездемесін жасаушы амалдардың бірі.

Көлемді портретті жұптық, топтық және мінездеме-портрет деп үш топқа бөлдік. Жұптық портрет – екі кейіпкерді қатарластыра отырып, салыстыра отырып кескіндеу. Жұптық портретте әрбір кейіпкердің өзіндік сымбаты, бітімі, болмысы екінші бір кейіпкермен салыстырыла бейнеленеді, айқындай танылады. Аталған портрет түрінде екі кейіпкердің ұқсастығы не қарым-қатынасы табиғаты бойынша кескіндеме жасалады.

Топтық портретте бір топ адамның суреті беріледі. Топтық портрет белгілі бір мақсаттағы адамдарды суреттеуде не болмаса әр түрлі жағдай үстіндегі кейіпкерлердің психологиялық жай-күйін танытуда жұмсалады.

Мінездеме-портрет – жазушы шығармаларында жиі кездесетін портрет түрі. Мінездеме-портрет – кейіпкердің сырт тұлғасы мен мінезінің қатар суреттелген түрі. Тұлға мен мінез сәйкестігі – портрет-мінездеменің негізгі белгісі.

Әдебиеттер

- 1 Есембеков Т. Көркем мәтін поэтикасы. – Алматы: Қазақ университеті. 2012.
- 2 Тілешова Е. Поэтикалық тіл және стиль. – Астана: Зерде инновациялық орталығы. 2007.
- 3 Байтұрсынов А. Шығармалары. – Алматы: Жазушы. 1984.
- 4 Әуезов М. Анкетаға жауап. «Жұлдыз», №10, 1991.
- 5 Хализев В. Речь как предмет художественного изображения. Мына кітапта «Литературные направления и стили». – М., 1975.
- 6 Досжан Д. Іңкәр өмір. – Алматы: Өлке.
- 7 Еңсебаева К. «Қазіргі көркем әдебиеттегі кейіпкер тілінің стильдік қызметі» Алматы, 1999 ж. фил.ғыл.канд.ғылыми дәрежесін алу үшін жазылған диссертация.
- 8 Сыздық Р. Абайдың сөз өрнегі. – Алматы: Жазушы, 1995.
- 9 Смағұлова Г. Мәтін лингвистикасы. Оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2002.

References

- 1 Esembekov T. The romance of a literary text. Almaty. Kazakh University. 2012.
- 2 Tileşova E. Poetic language and style .. Astana. Storage innovation center. 2007.
- 3 Baitursynov A. Works. Almaty. Writer. 1984.
- 4 M.. Answer the questionnaire. “Star”, No. 10, 1991.
- 5 Halizev V. Reç how the thing xwdojestvennogo image. This book, “Literary areas and stili”. Moscow, 1975.
- 6 Dosjan D. Avid life. Almaty. Region.
- 7 Yensebayev K. “The art of literature, language and style of the characters” apple, 1999 fil.ğıl.kand.ğılımı a dissertation for the degree.
- 8 Sızdıq R. WARNING expression. Almaty: Writer, 1995.
- 9 Smağulova G. Text linguistics. Textbook. Almaty: Kazakh University, 2002.